

Toespraak Yvonne Groeneveld, in World Forum 15 augustus 2016

Goedemorgen Dames en Heren,

Ik wil u wat fragmenten laten horen uit mijn toneelvoorstelling "As met een Indisch verleden" Dit theaterstuk heb ik geschreven ter nagedachtenis aan mijn ouders, omdat ook zij net zoals vele onder u hebben geleden in die donkere periode tijdens de oorlog van 1942 -1945. Zij hebben het overleefd en zich er dapper doorheen geslagen. Echter velen van hen hebben het leven gelaten. Vandaag gedenken wij hen.

Ik ben een kind van een Indisch moeder en Hollandse vader.
Ik draag twee culturen in mij mee.

Vlak nadat mijn ouders waren getrouwd, brak de oorlog uit.
Het was een wrede oorlog die vier jaar lang zou duren en waardoor zij gedurende die periode gescheiden van elkaar leefden. Net in een periode dat je elkaar goed leerde kennen.
Een gezinnetje werd. Zij hadden net een leuk klein huisje ingericht op Rampal Boenoel in Malang, waar hij als Knil militair was gedetacheerd. Een huisje met een klein voorgalerij en een tuin voor het huis. Zij en haar man moesten nog even wennen aan het kind dat hun leven een ander ritme had gegeven.

Hij zat nu achter prikkeldraad omdat de Jap hem krijgsgevangen had gemaakt. En zij zat opgesloten in een kamp met honderden andere vrouwen.
Weg Nieuw Geluk. Weg man en dan alleen de zorg voor dat kleine kind.
In die bange oorlog waar niets op zekerheid duidde, en je alleen al moeite had om je staande te houden, laat staan met een kind erbij. Een kind van nog maar net negen maanden oud.

Moeder (in het petjok)
Oh, ik weet nog wel dat ik met jou gelopen heb in die brandende zon. Jij in je kinderwagen.
Ik heb uren gelopen om daar te komen.
Daar waar ze de militairen gevangen hielden achter prikkeldraad.
En dan maar, zo met jou heen en weer lopen, heen en weer, weet je wel voor dat prikkeldraad. En dan waarschuwden die mannen elkaar; ze waarschuwden dan je vader
Hé Henk je vrouw is daar. En dan stond hij daar voor die barak naar jou te kijken...
Alleen maar kijken. Vooral niet te lang, hooguit tien minuten, maar dan had hij je weer even gezien.
Had hij ons weer gezien. Je moest voorzichtig zijn want als de Jap je betrapte...
Nou ja soeda.....
Zeker een paar keer per week ging ik er heen.
Later zijn ze weer ergens anders naar toe getransporteerd. En wij vrouwen werden daar buiten in Semarang ondergebracht in barakken.

Het gesproken woord telt

Af en toe kreeg ik een bericht, in het Engels geschreven
Het werd natuurlijk streng gecensureerd. Meneer Ajal, onze kamphoofd heeft dat voor mij vertaald.
Nou ja, dat was je enige houvast.. maar je wist ten minste dat je man nog leefde.
Er was nog hoop.

Dus toen eindelijk na de oorlog, na jaren in armoede te hebben geleefd, mijn moeder het zich kon
permitteren om een jurkje, een sjaaltje of en bijoux aan te schaffen. Deed zij dat ook, zij deed dat in
volle overgave. Zij wilde die schade in halen. En dan heb ik het alleen nog over de materiele schade.
Wat voor trauma's brengt de oorlog niet met zich mee. Als je de buitenkant maar mooi aankleed,
dan zie je de schade en de chaos niet die het binnen de ziel heeft veroorzaakt.

Mijn vader is in 1991 overleden. Hij is nog 77 jaar geworden. Mijn moeder is in 2012 overleden. Zij
heeft nog met veel genoeg tien jaar lang in Patria gewoond, een tehuis voor Indische bejaarden.
De laatste twee jaar is zij naar de tweede verdieping gegaan, de zorg afdeling omdat zij zowel
geestelijk als lichamelijk achteruit ging. Ik kwam daar regelmatig en daar kreeg ik te maken met die
oude Indische mensen. Vaak toch ook dementerende bejaarden, die het verleden met zich
meenamen. Dat heeft mij geraakt, het heeft mij diep geroerd. Want hun verleden zat ook in mij. Op
die momenten voelde ik mij met hen verbonden. En dacht dit is ook van mij. Hun verleden is mijn
verleden. Ik ben Indisch, Indischer dan dat ik het mij eerder bewust was.

GEDICHT

Ik hou van kentang, van aardappelen en van rijst
Ik hou van appelgebak en van spekkoek, de smaak is onwijs
Ik hou van de duinen en van de zee,
Maar ook de kali ver weg deint in mij mee.
Ik hou van arak en van bier,
ik hou van gezelligheid en van plezier.
Ik vier het kerstfeest knus en gezellig zoals het hier hoort
Maar in het bejaardenhuis zeg ik met Nieuwjaar
Selamat Tahun Baru en ik vind er gehoor.
Ik ken de Indisch adat en de Hollandse gewoonte en hun look.
Ik draag net zo makkelijk een sarong of een spijkerbroek
Van beide kanten ken ik het voor en tegen.
Soms is het hier wikken en daar wegen.
Soms spreek ik bekakt en soms tjadar jtedoer.
Ik ben wat je noemt echt een Nonnie Tjampoer.

Want ergen blijft het in je hangen.
Het zit gevangen in je lijf
Het is een vreemd soort van verlangen
Naar wat zo ongrijpbaar lijkt
Het steekt soms duidelijker de kop op,
iets wat op herkenning duidt
Houdt je in zijn greep gevangen
Maar hoe komt het dat je je huilt
Even wordt je aangesproken
Op dat oeroude gevoel
Maar die band die werd verbroken.
Het is die pijn die je dan voelt.
Yvonne Groeneveld 23 mei 2016

